

RAMAVTAL OM SAMARBETE**Mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Republiken Costa Rica, Republiken El Salvador, Republiken Guatemala, Republiken Honduras, Republiken Nicaragua och Republiken Panama**

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD

å ena sidan, och

REGERINGARNA I COSTA RICA, EL SALVADOR, GUATEMALA, HONDURAS, NICARAGUA SAMT PANAMA

å andra sidan

SOM BEAKTAR de av tradition vänskapliga förbindelserna mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen, i det följande kallad gemenskapen och Republiken Costa Rica, Republiken El Salvador, Republiken Guatemala, Republiken Honduras, Republiken Nicaragua och Republiken Panama, i det följande kallade Centralamerika, som har stärkts under de senaste nio åren tack vare en fruktbar politisk dialog och ett ekonomiskt samarbete som bör fördjupas,

SOM ERINRAR om det värdefulla bistånd till Centralamerika som genomförandet av det samarbetsavtal som undertecknades i Luxemburg den 12 november 1985 och slutkommunikéerna från ministermötena mellan gemenskapen och Centralamerika har inneburit,

SOM PÅ NYTT BEKRÄFTAR att de ansluter sig till principerna i FN-stadgan och reglerna i internationell rätt samt till demokratiska värderingar och respekten för de mänskliga rättigheterna samt betonar vikten av den resolution som den 28 november 1991 antogs av rådet och gemenskapens medlemsstater om mänskliga rättigheter, demokrati och utveckling,

SOM BETONAR de framsteg som har gjorts när det gäller fred och demokrati i Centralamerikas länder, inom ramen för den process för dialog och nationell försoning som har förts på detta område samt de betydande ansträngningarna för att de mänskliga rättigheterna skall respekteras,

SOM ERKÄNNER att utveckling är en grundläggande förutsättning för att processen för fred och demokrati skall kunna sträkas och är ett viktigt led i främjandet av de centralamerikanska folkens ekonomiska och sociala rättigheter,

SOM ERKÄNNER den vikt som gemenskapen fäster vid handelns utveckling och det ekonomiska samarbetet med utvecklingsländerna, med beaktande av dess riktlinjer och resolutioner om samarbete med utvecklingsländerna i Asien och Latinamerika,

SOM ERKÄNNER de gynnsamma följder moderniseringen och den ekonomiska reformprocessen har haft, liksom den liberalisering av handeln som regeringarna i Centralamerika har genomfört samt nödvändigheten av att dessa reformer åtföljs av att de sociala rättigheterna främjas inom de minst gynnade sektorerna i befolkningen, och som är övertygade om att samarbetet med gemenskapen är en viktig del i arbetet med att lösa de problem med extrem fattigdom som förekommer i denna region,

SOM ÄR MEDVETNA om betydelsen av att kunna bidra till en bättre integrering av Centralamerika i den globala världsekonomin,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om betydelsen av fri internationell handel, principerna med ett multilateralt handelssystem och ökande investeringar samt respekt för immateriell äganderätt,

SOM BEAKTAR den särskilda vikt som parterna fäster vid ett ökat skydd för miljön i syfte att uppnå en hållbar utveckling,

SOM ERKÄNNER den omedelbara nödvändigheten av att stärka det internationella samarbetet i kampen mot narkotikarelaterade problem,

SOM BEAKTAR nödvändigheten av att uppvärdera kvinnans roll eftersom den utgör en viktig del av utvecklingsprocessen,

SOM BETONAR de framsteg som har gjorts genom Centralamerikanska integrationssystemet (SICA) som skapades genom den reformering av stadgan för Centralamerikanska staternas organisation (ODECA) som ingår i Tegucigalpaprotokollet, och med beaktande av att Centralamerika består av utvecklingsländer,

SOM ÄR ÖVERTYGADE OM nödvändigheten av att samarbetet mellan de båda regionerna går in i en ny fas, i överensstämmelse med slutsatserna från den åttonde ministerkonferensen i San José, och som erkänner det grundläggande målet för avtalet, det vill säga att befästa, fördjupa och bredda förbindelserna mellan parterna,

HAR BESLUTAT att ingå följande avtal och har i detta syfte som sina befullmäktigade ombud utnämnt:

FÖR EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD:

Niels Helveg PETERSEN
Danmarks utrikesminister,
Europeiska unionens råds sittande ordförande

Manuel MARIN
Ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission

FÖR REPUBLIKEN COSTA RICAS REGERING:

Bernd H. NIEHAUS QUESADA
Minister för yttre förbindelser

FÖR REPUBLIKEN EL SALVADORS REGERING:

Dr. José M. PACAS CASTRO
Minister för yttre förbindelser

FÖR REPUBLIKEN GUATEMALAS REGERING:

Gonzalo MENDENDEZ PARK
Minister för yttre förbindelser

FÖR REPUBLIKEN HONDURAS REGERING:

Mario CARIAS ZAPATA
Minister för yttre förbindelser

FÖR REPUBLIKEN NICARAGUAS REGERING:

Ernesto LEAL
Minister för yttre förbindelser

FÖR REPUBLIKEN PANAMAS REGERING:

Julio LINARES
Minister för yttre förbindelser

VILKA, efter utbyte av fullmakter, som befunnits vara i vederbörlig och god ordning,

HAR AVTALAT SOM FÖLJER:

Artikel 1

Den demokratiska grunden för samarbetet

Såväl samarbetet mellan gemenskapen och Centralamerika som bestämmelserna i avtalet skall grundas på respekt för de demokratiska principerna och de grundläggande mänskliga rättigheterna, vilka styr såväl gemenskapens som Centralamerikas interna och externa politik och utgör en väsentlig del i detta avtal.

Artikel 2

Ökat samarbete

De avtalslutande parterna skall åta sig att befästa och fördjupa sina förbindelser på alla områden av gemensamt intresse, särskilt på det ekonomiska, finansiella, sociala, vetenskapliga och tekniska området samt på handels- och miljöområdet, och därvid ta hänsyn till att de centralamerikanska länderna är mindre utvecklade. De skall

också främja att Centralamerikanska integrationssystemet befästs och förstärks.

Gemenskapen, som beaktar de centralamerikanska ländernas särskilda situation som utvecklingsländer, skall genomföra detta samarbete på för dessa länder gynnsammast möjliga sätt.

Artikel 3

Ekonomiskt samarbete

1. De avtalslutande parterna skall åta sig, med beaktande av sitt gemensamma intresse och sina ekonomiska mål på medellång och lång sikt, att genomföra ett så omfattande ekonomiskt samarbete som möjligt, utan att någon sektor a priori utesluts. Målet för detta samarbete skall särskilt vara att

a) allmänt stärka och bredda de ekonomiska banden mellan parterna,

- b) bidra till en hållbar utveckling av deras ekonomier och till en höjning av deras respektive levnadsstandard, samtidigt som vederbörlig hänsyn tas till skyddet av miljön,
- c) främja en utveckling av handelsförbindelserna med sikte på breddning och öppnande av nya marknader samt att underlätta tillgången till dessa,
- d) främja investeringar och förstärka skyddet för investeringar,
- e) främja tekniköverföringar och samarbete mellan ekonomiska aktörer, särskilt små företag, genom att förstärka den vetenskapliga grunden och stimulera parternas innovationsförmåga,
- f) skapa möjligheter för att stimulera sysselsättningen och höja produktiviteten,
- g) främja åtgärder för landsbygdsutveckling och förbättra stadsmiljön,
- h) stödja de centralamerikanska ländernas ansträngningar att genomföra en politik som syftar till att modernisera och utveckla jordbruket och industrin,
- i) stödja den centralamerikanska integrationsprocessen och
- j) utbyta statistikuppgifter och uppgifter om metoder.

2. De avtalsslutande parterna skall därför, genom en gemensam överenskommelse, i respektive parts intresse och med beaktande av respektive kompetens och färdighet, fastställa vilka områden som skall omfattas av det ekonomiska samarbetet varvid ingen sektor a priori skall uteslutas. Samarbetet skall särskilt avse följande områden, nämligen

- a) modernisering av produktionssektorerna (industri, agroindustri, jordbruk, boskapsuppfödning, fiske, fiskodling, gruvsdrift och skogsbruk),
- b) energiplanering och rationellt utnyttjande av energi,
- c) förvaltning och skydd av naturresurser och miljö,
- d) tekniköverföring,
- e) vetenskap och teknik,
- f) immateriell äganderätt, inbegripet industriell äganderätt,
- g) normer och kvalitetskriterier,
- h) tjänster, däribland finansiella tjänster, turism, transporter, telekommunikationer, telematik och informationsteknik,
- i) utbyte av information i monetära frågor och harmonisering av den makroekonomiska politiken i syfte att stärka den regionala integrationen,

- j) regelverk med tekniska föreskrifter i hälsofrågor, liksom för djur- och växtskydd,
- k) förstärkning av organ och enheter för regionalt ekonomiskt samarbete och
- l) regional utveckling och integration i gränsområden.

3. För att kunna uppnå målen för det ekonomiska samarbetet skall de avtalsslutande parterna, i enlighet med respektive lagstiftning, sträva efter att främja bland annat följande aktiviteter:

- a) Tekniskt bistånd, bland annat genom att sända ut experter och genomföra specialstudier på de samarbetsområden som har nämnts ovan.
- b) Bland annat inrätta samriskföretag, licensavtal, överföring av tekniskt kunnande och underentreprenad.
- c) Intensifiera kontakterna mellan de båda parternas företagsledare, bland annat med hjälp av konferenser, seminarier, handels- och industridelegationer i syfte att öka handeln och investeringarna samt handelsförhandlingarna och allmänna och specialiserade mässor.
- d) Gemensamt deltagande av företag från gemenskapen vid mässor och utställningar i de centralamerikanska länderna och vice-versa.
- e) Tekniska och vetenskapliga forskningsprojekt samt utbyte av experter.
- f) Utbyte av uppgifter på de samarbetsområden som omfattas av detta avtal, särskilt åtkomst till befintliga databaser eller sådana som kommer att inrättas.
- g) Upprättande av nätverk av ekonomiska aktörer, särskilt inom industrisektorn.

Artikel 4

Behandling som mest gynnad nation

De avtalsslutande parterna skall i sina handelsförbindelser bevilja varandra behandling som mest gynnad nation i enlighet med bestämmelserna i Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT).

Artikel 5

Utveckling av handelssamarbetet

1. De avtalsslutande parterna skall åta sig att i så stor utsträckning som möjligt främja utvecklingen och breddningen av sitt handelsutbyte och skall därvid beakta respektive parts ekonomiska situation och ömsesidigt bevilja varandra så långtgående lättnader som möjligt.

2. Parterna skall därför, med beaktande av det arbete som redan har utförts på detta område i internationella organisationer, söka finna metoder och medel för att minska och undanröja olika hinder för en utveckling av handeln, särskilt icke-tariffära hinder och med tullar närbesläktade regler.

3. De avtalsslutande parterna skall undersöka möjligheten att vid behov inrätta förfaranden för ömsesidigt samråd.

Artikel 6

Former för handelssamarbetet

I syfte att uppnå ett mera dynamiskt samarbete skall parterna åta sig att genomföra följande:

- Främja möten, utbyten och kontakter mellan bägge parternas företagsledare i syfte att fastställa vilka varor som är lämpliga att saluföra på den andra partens marknad.
- Underlätta samarbetet mellan sina respektive tullmyndigheter, särskilt när det gäller utbildning, förenklade förfaranden och upptäcka överträdelse av tullagstiftningen.
- Uppmuntra och stödja handelsbefrämjande aktiviteter som seminarier, symposier, mässor och handels- eller industriutställningar, handelsdelegationer, besök, handelsveckor och marknadsundersökningar.
- Stödja organisationer och företag på respektive håll så att de kan bedriva en verksamhet som gynnar bägge parter.
- Beakta respektive intressen när det gäller tillträdet till marknaderna för råvaror, halvfabrikat och helfabrikat och när det gäller stabiliseringen av de internationella råvarumarknaderna i enlighet med de mål som överenskommit i behöriga internationella organisationer.
- Med beaktande av det arbete som utförs i internationella organisationer, undersöka metoder och medel för att underlätta handelsutbytet och undanröja handelshinder.

Artikel 7

Industriellt samarbete

1. De avtalsslutande parterna skall främja utvidgningen och breddningen av produktionsbasen i länderna i Centralamerika inom industrisektorn och tjänstesektorn och skall därvid särskilt gynna sådana initiativ till samarbete mellan de båda parternas små och medelstora företag som kan underlätta för dessa företag att få tillgång till

kapital, marknader och lämplig teknik samt gynna samriskföretag.

2. I detta syfte skall parterna, var och en inom ramen för sina befogenheter, främja projekt och åtgärder som gynnar

- konsolidering och utvidgning av nätverken för samarbete,
- en omfattande användning av gemenskapens instrument för främjande, särskilt finansieringsinstrumentet *European Community Investment partners* (ECIP), bland annat genom ökat utnyttjande av den centralamerikanska regionens finansiella institut,
- samarbete mellan företag som samriskföretag, underentreprenad, tekniköverföring, licenser, tillämplad forskning och franchising.

Artikel 8

Investeringar

1. De avtalsslutande parterna är eniga om att

- var och en inom ramen för sina befogenheter, bestämmelser och riktlinjer, skall främja en ökning av investeringar som är till fördel för bägge parter,
- förbättra det gynnsamma klimatet för ömsesidiga investeringar genom att bland annat främja avtal om främjande och skyddande av investeringar mellan gemenskapens medlemsstater och länderna i Centralamerika.

2. För att dessa mål skall kunna uppnås beslutar de avtalsslutande parterna om stödåtgärder i syfte att främja och stimulera investeringar så att nya möjligheter kan fastställas och genomförandet av dem underlättas.

Åtgärderna utgörs av

- a) seminarier, utställningar och delegationer med företagsledare,
- b) utbildning av de ekonomiska aktörerna i syfte att få till stånd investeringsprojekt,
- c) tekniskt bistånd som är nödvändigt för att genomföra de gemensamma investeringarna,
- d) åtgärder inom ramen för programmet *European Community Investment Partners* (ECIP).

3. Genom de olika samarbetsformerna kan privata, offentliga, nationella och multinationella organ kopplas ihop, däribland finansiella institut med regional inriktning såväl i Centralamerika som i gemenskapen.

*Artikel 9***Samarbete mellan finansiella institut**

De avtalsslutande parterna skall bemöda sig om att, med hänsyn till sina behov och inom ramen för sina program och sin lagstiftning, uppmuntra samarbetet mellan finansiella institut genom

- utbyte av information och erfarenheter på områden som är av gemensamt intresse (bland annat genom seminarier, konferenser och workshops),
- expertutbyte,
- tekniskt bistånd,
- utbyte av statistikuppgifter och uppgifter om metoder.

*Artikel 10***Vetenskapligt och tekniskt samarbete**

1. Med beaktande av gemensamma intressen och respektive parts politiska mål på det vetenskapliga området skall de avtalsslutande parterna åta sig att utveckla sitt vetenskapliga och tekniska samarbete i syfte att främja allt

- främja utbytet av vetenskapsmän mellan Europeiska gemenskapen och Centralamerika,
- knyta båda parternas vetenskapliga och tekniska samfund närmare varandra, med särskilt beaktande av de forskningscentrum som finns i de två regionerna,
- främja tekniköverföring till ömsesidig nytta,
- genomföra aktiviteter som är nödvändiga för att uppnå de mål i respektive forskningsprogram som är av intresse för båda regionerna,
- förstärka forskningskapaciteten i länderna i Centralamerika, främja åtgärder mellan centrum för vetenskaplig forskning och teknik samt stimulera framsteg inom teknikforskning och tillämpad forskning,
- skapa tillfällen till ekonomiskt och industriellt samarbete och handelssamarbete.

2. För att kunna utveckla det vetenskapliga och tekniska samarbetet är parterna eniga om att de tillsammans skall fastställa samarbetsområden med beaktande av utvecklingsbehoven inom produktionssektorerna i Centralamerika och utan att från början utesluta någon sektor.

Dessa områden skall bland annat omfatta:

- Utveckling och ledning av olika strategier för vetenskap och teknik.

- Skydd och förbättring av miljön, särskilt skydd och återställande av regnskogarna och angränsande jordbruksområden.
- Förnybar energi och rationell användning av naturresurserna.
- Tropiskt jordbruk, agroindustri och fiske.
- Hälsovård, kost och social trygghet i allmänhet och tropiksjukdomar i synnerhet.
- Andra områden som bostäder, urbanisering, planering och utveckling, transporter och kommunikationer.
- Regional integration och regionalt samarbete i frågor som rör vetenskap och teknik.
- Bioteknik tillämpad på medicin och jordbruk.
- Taxonomiska studier av den inhemska floran och faunan som gör det möjligt att upprätta en biologisk förteckning för tillämpning inom läkemedelsindustrin, jordbruket och på andra områden.

3. De avtalsslutande parterna skall främja och uppmuntra åtgärder som gör det möjligt att uppnå målen för samarbetet, särskilt

- genomförandet av gemensamma vetenskapliga och tekniska forskningsprojekt av de två parternas forskningscentrum och andra behöriga institutioner, såväl offentliga som privata,
- utbildning på lämplig nivå av centralamerikanska forskare inom forskning och utveckling, särskilt genom seminarier, kurser och konferenser vid europeiska centrum, utbyte av specialister och tekniker, utdelning av stipendier för specialisering samt praktikplatser,
- utbyte av vetenskaplig information, bland annat genom gemensamma seminarier, workshops, arbetsmöten och kongresser med deltagande av respektive parts vetenskapsmän på hög nivå,
- spridande av information och kunnande av vetenskapligt och tekniskt slag.

*Artikel 11***Samarbete om normer**

Utan att det påverkar deras internationella åtaganden skall de avtalsslutande parterna, var och en inom ramen för sina ansvarsområden och i enlighet med respektive lagstiftning, vidta åtgärder i syfte att minska förekommande skillnader i fråga om mätteknik, standardisering och certifiering genom att uppmuntra utnyttjandet av kompatibla normer och certifieringssystem. Därför skall de särskilt främja

- sammankoppling mellan experter och tekniskt bistånd i syfte att underlätta utbyte av information om och studier av mätmetoder, normer samt kontroll, främjande och certifiering av kvalitet och även utveckling av tekniskt bistånd inom detta område,
- utbyte och kontakter mellan specialiserade organ och institutioner inom dessa områden,
- aktiviteter som syftar till ett ömsesidigt erkännande av system och normer när det gäller kvalitetscertifiering,
- samrådsmöten inom angivna områden.

Artikel 12

Immateriell äganderätt och industriell äganderätt

1. De avtalsslutande parterna skall åta sig, med tillämpning av respektives lagar, andra författningar och riktlinjer, att säkerställa ett adekvat och effektivt skydd för immateriell och industriell äganderätt, däribland geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar och att, om det skulle visa sig lämpligt, stärka detta skydd.
2. Länderna i Centralamerika skall, i den utsträckning det är möjligt, underteckna de internationella avtalen om immateriell och industriell äganderätt.

Artikel 13

Samarbete inom gruvsektorn

De avtalsslutande parterna är eniga om att främja ett samarbete för att kunna utveckla gruvsektorn, med vederbörlig hänsyn tagen till berörda miljöaspekter.

Samarbetet skall i huvudsak bedrivas genom åtgärder i syfte

- att uppmuntra bägge parternas företag att medverka i försöksgrävningar, gruvdrift och saluföring av sina respektive mineraltillgångar,
- att skapa verksamheter som främjar små och medelstora företag som är verksamma inom gruvsektorn,
- att utbyta erfarenheter om och teknik för prospektering, försöksgrävningar och exploatering inom gruvsektorn och att bedriva gemensam forskning i syfte att främja den tekniska utvecklingen.

Artikel 14

Samarbete på energiområdet

De avtalsslutande parterna erkänner energisektorns betydelse för den ekonomiska och sociala utvecklingen och är beredda att stärka sitt samarbete bland annat i fråga om

planering, bevarandeåtgärder, rationell energianvändning samt utforskande av nya energikällor. Det förstärkta samarbetet skall också ta hänsyn till miljön.

För att nå dessa mål är de avtalsslutande parterna eniga om att främja

- gemensamma utredningar och gemensam forskning,
- en utvärdering av de alternativa energiresursernas potential samt att energisnål teknik används inom tillverkningsindustrin,
- kontinuerliga kontakter mellan personer som ansvarar för energiplaneringen,
- genomförandet av gemensamma program och projekt i dessa frågor.

Artikel 15

Samarbete på transportområdet

De avtalsslutande parterna erkänner transporterens betydelse för den ekonomiska utvecklingen och intensifieringen av handelsutbytet och skall därför vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra ett samarbete med avseende på samtliga typer av transporter.

Samarbetet skall fokuseras kring

- utbyte av information om respektive parts riktlinjer och om frågor som är av gemensamt intresse,
- program för ekonomisk, juridisk och teknisk utbildning för ekonomiska aktörer och ansvariga inom offentliga förvaltningar,
- bistånd, bland annat till program för modernisering av infrastrukturer.

Artikel 16

Samarbete om informationsteknik och telekommunikationer

1. De avtalsslutande parterna är medvetna om att informationsteknik och telekommunikationer är av särskild betydelse för den ekonomiska och sociala utvecklingen och förklarar sig därför beredda att främja ett samarbete inom områden som är av gemensamt intresse, framför allt i fråga om

- främjande av investeringar och gemensamma investeringar,
- standardisering, typprovning och certifiering,

- telefonisystem för landsbygden och mobiltelefoni samt land- och rymdbaserade telekommunikationer som transportnät, satelliter, fiberoptik, RNIS (Datanät för integrerade tjänster) samt dataöverföring,
- elektronik och mikroelektronik,
- datorisering och automatisering,
- forskning om och utveckling av ny informations- och telekommunikationsteknik.

2. Samarbetet skall särskilt genomföras genom

- främjande av gemensamma projekt inom forskning och utveckling samt upprättande av informationsnätverk och databaser och tillträde till redan befintliga databaser och informationsnätverk,
- samarbete mellan experter,
- expertutlåtanden, studier och informationsutbyte,
- utbildning av vetenskaplig och teknisk personal,
- fastställande och genomförande av projekt till ömsesidig nytta.

Artikel 17

Samarbete om turism

De avtalslutande parterna skall, i enlighet med respektives lagstiftning, stödja samarbete inom turistsektorn i länderna i Centralamerika genom särskilda åtgärder som

- informationsutbyte och studier av möjligheterna till turism i framtiden,
- bistånd med statistikuppgifter och informationsteknik,
- utbildning,
- att organisera evenemang och delta i turistmässor för att främja regionen Centralamerika,
- främja investeringar och gemensamma investeringar som bidrar till att utveckla turismen.

Artikel 18

Samarbete på miljöområdet

Parterna förklarar sig villiga att upprätta ett nära samarbete när det gäller skydd, bevarande, förbättring och förvaltning av miljön, särskilt i syfte att lösa problemen med förorening av vatten, mark och luft, jorderosion, ökenspridning, skogsskövling och överexploatering av naturresurserna, problemen med stora tätortsområden samt ett fruktbart bevarande av skogens och markens och vattnens flora och fauna genom att undvika olämplig exploatering av och handel med dessa, särskilt när det rör sig om skyddade arter.

Parterna skall därför bemöda sig om att genomföra gemensamma åtgärder som bland annat syftar till att

- skapa och förstärka kompetenta strukturer i Centralamerika, såväl offentliga som privata,
- främja miljöutbildning på alla nivåer och sprida kunskap om problemen och lösningar på dem för att medvetandegöra allmänheten,
- genomföra studier och projekt och ge tekniskt bistånd,
- arrangera möten, seminarier, arbetsgrupper, föredrag, utbyte mellan tekniker och tjänstemän som är specialister på miljöfrågor,
- utbyta information och erfarenheter,
- genomföra utredningar och undersökningar för att verkställa gemensamma program och projekt i syfte att förebygga och kontrollera naturkatastrofer,
- främja utveckling och alternativ ekonomisk användning av skyddade områden, med vederbörlig hänsyn till de berörda områdenas särart.

Artikel 19

Samarbete på området biologisk mångfald

De avtalslutande parterna skall bemöda sig om att upprätta ett samarbete som syftar till att bevara den biologiska mångfalden. Detta samarbete skall grundas på följande tre kriterier: socioekonomisk nytta, ekologiskt bevarande och ursprungsbefolkningens intressen.

Artikel 20

Samarbete om utveckling

För att öka effektiviteten i samarbetet på de områden som anges nedan skall parterna sträva efter att upprätta fleråriga program.

Dessutom erkänner parterna att viljan att bidra till en mer kontrollerad och hållbar utveckling innebär att prioritet skall ges till utvecklingsprojekt för att tillgodose de trängande behoven hos de minst gynnade befolkningarna i Centralamerika och kvinnans roll i denna process. De erkänner vidare att utvecklingsproblemen och miljöproblemen är nära knutna till varandra.

Samarbetet på detta område skall särskilt inbegripa åtgärder för att bekämpa den extrema fattigdomen, att mildra konsekvenserna av programmen för strukturanpassning och främja skapandet av sysselsättning. Åtgärder som har återverkningar på den ekonomiska omstruktureringen skall prioriteras, med beaktande av de makroekonomiska och sektoriella problemen, liksom problemen med anknytning till den institutionella utvecklingen.

Detta samarbete skall genomföras i största möjliga utsträckning, i nära samarbete med medlemsstaterna.

Artikel 21

Samarbete på jordbruks-, skogsbruks- och landsbygdsområdena

Parterna är eniga om att samarbeta på områdena för jordbruk, skogsbruk, agroindustri, livsmedelsproduktion, boskapsuppfödning och tropiska produkter för att höja utvecklingsnivåerna.

I en anda av gott samarbete och god vilja skall de därför, med beaktande av respektives lagstiftning på området, åta sig att undersöka

- möjligheterna att utöka handeln av jordbruks- och skogsbruksprodukter, agroindustriella och tropiska produkter och produkter från djuruppfödning,
- sanitära, fytosanitära och veterinärmedicinska åtgärder och miljöåtgärder för att undanröja eventuella hinder för handelsutbytet på detta område.

Parterna skall också, med beaktande av principerna om en hållbar utveckling, bemöda sig om att genomföra initiativ som främjar samarbetet på följande områden:

- Utvecklingen av jordbrukssektorn.
- Skydd av och en hållbar utveckling när det gäller resurserna mark, vatten, skog, flora och fauna.
- Jordbruks- och landsbygds miljön.
- Utbildning av mänskliga resurser när det gäller de områden som integrerar ny teknik inom jordbruk, skogsbruk och djuruppfödning liksom drift av företag.
- Utbyte och kontakt mellan båda parternas tekniker, producenter och institutioner för att uppmuntra och underlätta handel och investeringar.
- Forskning på jordbruksområdet.
- Förstärkning och uppkoppling av databaser som innehåller statistikuppgifter om jordbruk, skogsbruk och djuruppfödning.

Artikel 22

Samarbete om fiske

De avtalsslutande parterna är eniga om att förstärka och utveckla sitt samarbete när det gäller fiske, särskilt i fråga om resursbedömning, traditionellt fiske och vattenbruk genom åtgärder som att

- utarbeta och genomföra särskilda program och projekt för ekonomi, handel, vetenskap och teknik,
- uppmuntra den privata sektorn att delta i utvecklingen av denna sektor.

Artikel 23

Samarbete om folkhälsofrågor

De avtalsslutande parterna är eniga om att samarbeta för att förbättra folkhälsan, särskilt för de minst gynnade befolkningsgrupperna med betoning i första hand på riskgrupperna.

De skall därför se till att utveckla gemensam forskning, tekniköverföring, erfarenhetsutbyte och tekniskt bistånd, särskilt åtgärder med avseende på

- styrning och förvaltning av behöriga hälsovårdsmyndigheter, särskilt inom primärvården,
- genomförande av program för undervisning och yrkesutbildning inom hälsovårdssektorn,
- program och projekt i syfte att förbättra de sanitära förhållandena (för att bland annat förebygga infektioner och endemiska sjukdomar) och den sociala välfärden i tätortsområden och på landsbygden,
- utbildning av medicinsk personal på gräsrotsnivå,
- förebyggande och behandling av aids,
- mödra- och barnavård och familjeplanering,
- förebyggande och behandling av kolera.

Artikel 24

Samarbete när det gäller social utveckling

1. De avtalsslutande parterna skall, var och en inom ramen för sina respektive befogenheter och i enlighet med respektive lagstiftning, besluta att inleda ett omfattande samarbete i syfte att förstärka den sociala utvecklingen, särskilt genom att förbättra levnadsförhållandena för den fattigaste befolkningen i länderna i Centralamerika.

2. De åtgärder och aktiviteter som skall genomföras för att dessa mål skall kunna uppnås, skall innefatta stöd, i huvudsak i form av tekniskt bistånd, på följande områden:

- Skydd av barn.
- Främjande av kvinnans roll.
- Främja omvandlingen av den informella ekonomin till den officiella ekonomin.
- Utbildnings- och hjälpprogram för ungdomar som befinner sig i särskilt svåra situationer.
- Insatser för att mildra de sociala konsekvenserna av programmen för strukturanpassning, särskilt med hjälp av projekt som kan skapa sysselsättning.
- Socialtjänstförvaltning.
- Förbättra boendeförhållandena och de hygieniska förhållandena i tätortsområden och på landsbygden.

*Artikel 25***Samarbete i kampen mot narkotika**

De avtalsslutande parterna skall åta sig, var och en i enlighet med sina respektive befogenheter, att samordna och intensifiera sina ansträngningar att förhindra, minska och avveckla den olagliga produktionen, distributionen och konsumtionen av narkotika och psykotropa ämnen, med beaktande av det arbete som har genomförts på området av regionala och internationella organ.

Samarbetet, med stöd av organ som är specialiserade på området, skall omfatta

- projekt för utbildning, behandling, avgiftning och återanpassning av narkotikamissbrukare,
- program för att förhindra narkotikamissbruk,
- forskningsprogram,
- åtgärder som syftar till att främja alternativ utveckling, däribland särskilt ersättningsgrödor,
- utbyte av relevant information, däribland åtgärder när det gäller penningtvätt,
- program för övervakning av handeln med prekursorer, kemiska produkter och psykotropa ämnen.

De avtalsslutande parterna kan, genom en gemensam överenskommelse, lägga till andra verksamhetsområden.

*Artikel 26***Samarbete om bistånd till flyktingar, fördrivna och repatrierade personer**

Parterna bekräftar åter sin vilja att fortsätta det omfattande samarbetet för att möjliggöra att grupper av flyktingar, fördrivna och repatrierade personer i Centralamerika åter inlemmas i produktionen. Detta samarbete skall fokuseras på

- stöd till förberedande av samlingsåtgärder tillsammans med mottagarländerna och med Internationella konferensen om centralamerikanska flyktingar (CIREFCA),
- verkställande av särskilda projekt med intressenter på området: UNHCR, regeringsorgan i mottagarländerna och icke-statliga organisationer (NGO) som har visat att de har erfarenhet i båda regionerna.

*Artikel 27***Samarbete för att stärka den demokratiska processen i Centralamerika**

De avtalsslutande parterna är eniga om att stödja demokratiska institutioner och den demokratiska processen i Centralamerika, särskilt när det gäller organisering och övervakning av fria och öppna val, stärkande av rätts-

staten, respekten för de mänskliga rättigheterna och delaktighet för hela befolkningen i det politiska och sociala livet, utan diskriminering.

För att uppnå dessa mål skall parterna åta sig att genomföra följande:

- Verkställande av det fleråriga program för främjande av de mänskliga rättigheterna som antogs i Lissabon i februari 1992.
- Utarbetande och verkställande av andra särskilda projekt till stöd för demokratiska institutioner i Centralamerika.

*Artikel 28***Samarbete om regional integration**

De avtalsslutande parterna skall främja åtgärder som syftar till att utveckla den regionala integrationen i Centralamerika.

Särskild prioritet skall ges åt åtgärder som syftar till att

- ge tekniskt bistånd till de tekniska och praktiska delarna av integreringen,
- främja handel på nivån under regionerna samt mellan regionerna,
- utveckla det regionala samarbetet om miljön,
- stärka de regionala institutionerna och stödja genomförandet av gemensamma riktlinjer och gemensam verksamhet,
- främja utvecklingen av regionala kommunikationer.

*Artikel 29***Samarbete om offentlig förvaltning**

De avtalsslutande parterna är eniga om att samarbeta i frågor som rör förvaltning och institutionell organisation, inbegripet rättsväsendets organisering.

För att dessa mål skall kunna uppnås, skall de genomföra åtgärder som särskilt syftar till att främja informationsutbyte och kurser för tjänstemän och anställda i nationella förvaltningar, för att öka effektiviteten hos den offentliga förvaltningen.

Detta samarbete skall utgå ifrån befintliga institutioner och institutioner i de två regionerna.

*Artikel 30***Samarbete i informations-, kommunikations- och kulturfrågor**

De avtalsslutande parterna är eniga om att vidta gemensamma åtgärder på områdena information och kommuni-

kation, för att öka kunskaperna om och främja Europeiska gemenskapens och Centralamerikas karaktär och ändamål och uppmuntra gemenskapens medlemsstater och staterna i Centralamerika att stärka de kulturella banden.

Dessa åtgärder skall särskilt omfatta följande:

- Utbyte av information i frågor av gemensamt intresse som rör kultur och information.
- Arrangera kulturarrangemang och kulturutbyten, särskilt mellan universiteten.
- Förberedande studier och tekniskt bistånd för att bevara kulturarvet.

Artikel 31

Samarbete om utbildning

För att kunna förbättra utbildningen av de mänskliga resurserna i Centralamerika skall de avtalsslutande parterna förstärka sitt samarbete på områden av gemensamt intresse med beaktande av ny teknik.

Samarbetet kan genomföras som

- åtgärder som syftar till att förbättra högre tjänstemäns, teknikers och yrkesverksammars och yrkesutbildade arbetares utbildning,
- åtgärder med stark multiplikatoreffekt för utbildning av utbildare och tjänstemän inom teknikområdet som innehar poster med stort ansvar i offentliga och privata företag, förvaltningen, den offentliga sektorn och myndigheter som arbetar med ekonomisk organisation,
- konkreta program för utbyte av experter, kunskap och teknik mellan utbildningsanstalter i de europeiska och centralamerikanska länderna, särskilt inom teknik, vetenskap och på fackområden,
- alfabetiseringsprogram inom ramen för projekt på områdena folkhälsa och social utveckling.

Artikel 32

Medel för att genomföra samarbetet

1. De avtalsslutande parterna skall åta sig att, inom ramen för sina möjligheter och med användning av sina respektive system, ställa lämpliga medel till förfogande för att målen för samarbetet enligt detta avtal skall kunna uppnås, inbegripet finansiella medel. När helst det är möjligt skall därför ett flerårigt program fastställas och en prioritering göras, med beaktande av behov och utvecklingsnivå i länderna i Centralamerika.

2. För att underlätta samarbetet enligt detta avtal skall länderna i Centralamerika ge gemenskapens experter nödvändiga garantier och resurser för att de skall kunna fullgöra sina uppdrag.

Artikel 33

Gemensam kommitté

1. De avtalsslutande parterna är eniga om att behålla den gemensamma kommitté som inrättades genom det samarbetsavtal som undertecknades 1985. Den gemensamma kommittén är sammansatt av företrädare för gemenskapen och företrädare för länderna i Centralamerika, biträdda av företrädare för organ för centralamerikansk integration.

2. Gemensamma kommittén skall ha till uppgift att

- se till att detta avtal fungerar väl,
- samordna, och fördela prioriteringar mellan, verksamheter, konkreta åtgärder och projekt i anslutning till målen i detta avtal och föreslå de medel som är nödvändiga för att förverkliga målen,
- granska och följa upp utvecklingen av handelsutbytet och samarbetet mellan parterna,
- formulera alla de rekommendationer som är nödvändiga för att främja ett ökat handelsutbyte och en intensifiering och breddning av samarbetet,
- försöka hitta lämpliga sätt att förhindra att problem uppstår på grund av tolkningen och tillämpningen av detta avtal.

3. Dagordningen för kommitténs sammanträden skall fastställas i samråd mellan parterna. Regler för hur ofta och var sammanträdena skall äga rum, valet av ordförande och övriga eventuella frågor skall fastställas av den gemensamma kommittén själv; den gemensamma kommittén skall själv bestämma om att upprätta underkommittéer i förekommande fall.

Artikel 34

Andra avtal

1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna skall det här avtalet, liksom varje åtgärd som vidtas inom ramen för avtalet, inte till någon del påverka gemenskapens medlemsstaters befogenheter att vidta bilaterala åtgärder tillsammans med länderna i Centralamerika när det gäller ekonomiskt samarbete eller, i förekommande fall, att ingå nya avtal om ekonomiskt samarbete med länderna i Centralamerika.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 om ekonomiskt samarbete skall bestämmelserna i detta avtal ersätta sådana bestämmelser i avtal som ingåtts mellan gemenskapens medlemsstater och länderna i Centralamerika som är oförenliga eller identiska med dessa.

Artikel 35

Klausul om territoriell tillämpning

Detta avtal skall vara tillämpligt, å ena sidan, på de territorier på vilka Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen är tillämpligt enligt de villkor som fastställs i detta fördrag och, å andra sidan, de territorier som tillhör de sex centralamerikanska länder som är avtalsslutande parter i detta avtal.

Artikel 36

Bilagor

Bilagorna skall utgöra en integrerad del av detta avtal.

Artikel 37

Ikraftträdande och automatisk förlängning

Detta avtal träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter den dag då de avtalsslutande parterna underrättat varandra om att nödvändiga juridiska formaliteter för dess ikraftträdande har slutförts. Det ingås för en period av fem år. Det förlängs automatiskt med ett år i

taget om ingen av de avtalsslutande parterna skriftligen säger upp avtalet hos den andra parten sex månader innan detta löper ut.

Om avtalet sägs upp av ett av länderna i Centralamerika skall denna uppsägning på intet sätt påverka tillämpningen av avtalet för de övriga avtalsslutande parterna.

Artikel 38

Giltiga texter

Detta avtal är upprättat i två original på de danska, engelska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska språken, vilka samtliga texter är lika giltiga.

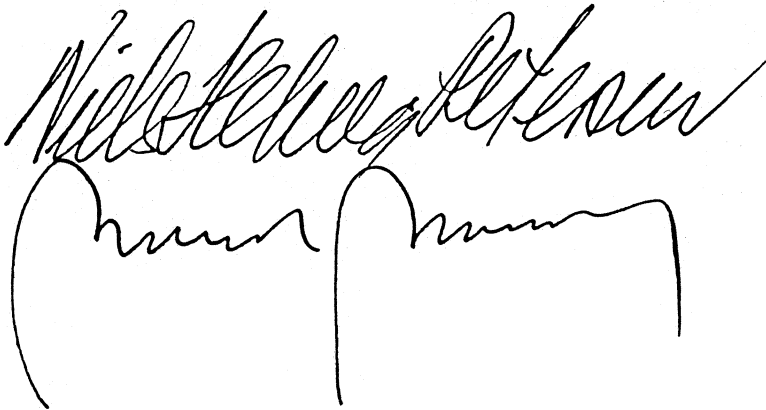
Artikel 39

Utvecklingsklausul

1. De avtalsslutande parterna kan genom en gemensam överenskommelse utveckla och förbättra detta avtal i syfte att öka samarbetet och komplettera det med avtal om särskilda sektorer eller verksamheter.

2. Inom ramen för tillämpningen av detta avtal kan var och en av de avtalsslutande parterna, med beaktande av den erfarenhet som vunnits i samband med avtalets genomförande, lägga fram förslag som syftar till att vidga området för samarbetet.

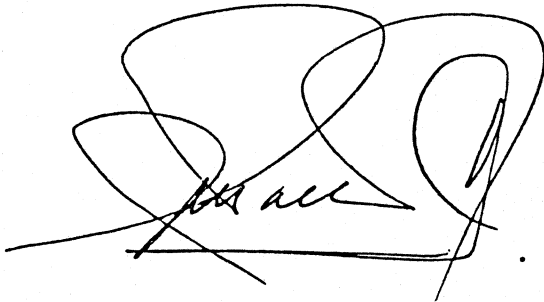
Por el Consejo de las Comunidades Europeas
For Rådet for De Europæiske Fællesskaber
Für den Rat der Europäischen Gemeinschaften
Για το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
For the Council of the European Communities
Pour le Conseil des Communautés européennes
Per il Consiglio delle Comunità europee
Voor de Raad van de Europese Gemeenschappen
Pelo Conselho das Comunidades Europeias

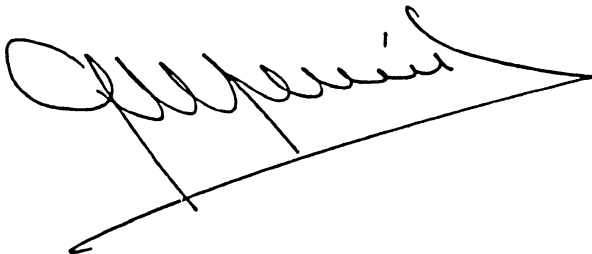
Por el Gobierno de la República de Costa Rica

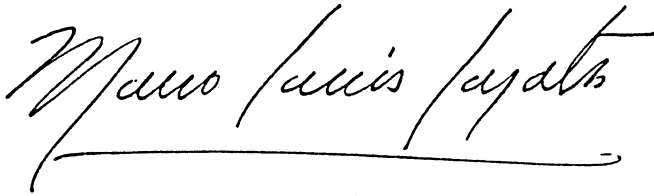
Por el Gobierno de la República de El Salvador

Por el Gobierno de la República de Guatemala

Por el Gobierno de la República de Honduras

A handwritten signature in black ink, reading "Mario Luis Fayado". The signature is written in a cursive style and is underlined with a single horizontal line.

Por el Gobierno de la República de Nicaragua

A handwritten signature in black ink, appearing to be "E. Real". The signature is written in a cursive style and is underlined with a single horizontal line.

Por el Gobierno de la República de Panamá

A handwritten signature in black ink, appearing to be "J. L. Varela". The signature is written in a cursive style and is underlined with a single horizontal line.

*BILAGA***SKRIFTVÄXLING OM SJÖTRANSPORTER***Skrivelse nr 1*

Jag vore tacksam om Ni kunde bekräfta följande:

I samband med undertecknandet av ramavtalet om samarbete mellan Europeiska gemenskapen och republikerna Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua och Panama förband sig parterna att på lämpligt sätt diskutera frågan om hur sjötransporterna fungerar och framför allt om de skulle kunna utgöra ett hinder för utvecklingen av handeln. Härvid kommer för båda parter tillfredsställande lösningar att eftersträvas, med respekt för principen om fri och lojal konkurrens på marknadsmässig grund.

Parterna enades också om att dessa frågor även skall ingå i den gemensamma kommitténs arbetsområde.

Högaktningsfullt

På Europeiska gemenskapernas råds vägnar

Skrivelse nr 2

Jag har mottagit Er skrivelse och bekräftar följande:

”I samband med undertecknandet av ramavtalet om samarbete mellan Europeiska gemenskapen och republikerna Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua och Panama förband sig parterna att på lämpligt sätt diskutera frågan om hur sjötransporterna fungerar och framför allt om de skulle kunna utgöra ett hinder för utvecklingen av handeln. Härvid kommer för båda parter tillfredsställande lösningar att eftersträvas, med respekt för principen om fri och lojal konkurrens på marknadsmässig grund.

Parterna enades också om att dessa frågor även skall ingå i den gemensamma kommitténs arbetsområde.”

Högaktningsfullt

På Centralamerikas vägnar

ENSIDIG FÖRKLARING FRÅN CENTRALAMERIKA OM ARTIKEL 8

Länderna i Centralamerika förklarar sig beredda att på begäran av en medlemsstat i Europeiska ekonomiska gemenskapen inleda diskussioner i syfte att sluta bilaterala avtal om skydd för och främjande av investeringar.

ENSIDIG FÖRKLARING FRÅN GEMENSKAPEN OM ARTIKEL 32

Gemenskapen bekräftar sin avsikt att prioritera stödet till projekt av regional karaktär och förklarar sig beredd att intensifiera detta samarbete från såväl kvalitativ som kvantitativ synpunkt. De finansiella bidrag som kommer att göras tillgängliga i detta syfte kommer att överensstämma med de utvidgade målen för detta avtal och den betydande ökning av medel som föreskrivs i riktlinjerna för samarbete med utvecklingsländerna i Latinamerika och Asien under 1990-talet. Bidragen kommer att ingå i budgetanslagen.

ENSIDIG FÖRKLARING FRÅN GEMENSKAPEN OM DE SÄRSKILDA KONCESSIONER SOM BEVILJATS CENTRALAMERIKA ENLIGT RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3900/91 AV DEN 16 DECEMBER 1991

Gemenskapen förklarar att den är beredd att

- a) undersöka följderna för länderna i Centralamerika och andra utvecklingsländer av de särskilda koncessioner som beviljats inom ramen för det allmänna preferenssystemet,
- b) fortsätta dialogen med de centralamerikanska länderna i denna fråga,
- c) ge kommissionen i uppdrag att vid utgången av den giltighetstid som fastställts för beviljande av preferenser (1994) genomföra en utvärdering av läget, särskilt mot bakgrund av utvecklingen av de omständigheter som rådde vid beviljandet av preferenserna.

ENSIDIG FÖRKLARING AV CENTRALAMERIKA OM DE SÄRSKILDA KONCESSIONER SOM BEVILJATS CENTRALAMERIKA ENLIGT RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3900/91 AV DEN 16 DECEMBER 1991

De avtalslutande parterna i Centralamerika understryker att de tillmäter den preferensordning som Europeiska gemenskapen har beviljat dem inom ramen för det allmänna preferenssystemet stor betydelse.

Denna ordning har en särskild betydelse för Centralamerika genom det stöd som därigenom ges till fredsprocessen, stärkandet av demokratin och den nationella återuppbyggnaden och genom att det innebär en insats för att deras svaga ekonomier, deras samhällen och demokratiska institutioner inte påverkas av alla problem som är knutna till narkotikan.